

OSOBNÍ ZPRÁVY

PERSONAL NEWS

RNDr. Petr Petráš, CSc.

Je to neuvěřitelná zpráva: stále klukovsky vypadající Petr Petráš slaví sedmdesátku!

Narodil se v Praze na Starém Městě, 25. února 1942. Jako 9letý kluk se na základní škole v Klánovicích poprvé setkal s oborem bakteriologie, coby představitel slavného doktora Kocha ve školní divadelní hře „Bacilínek“. Tehdy ovšem sotva tušil, že

právě bakteriologie se mu za několik let stane nejen velkým koníčkem, ale doslova a především chlebem každodenním.

Již od mládí byl Petr nadšen chemií. V roce 1959, po maturitě na Nerudově gymnáziu v Praze, úspěšně složil přijímací zkoušky na Vysokou školu chemicko-technologickou, ale z kádrových důvodů nebyl přijat. Na radu svého tatínka se vyučil elektrikářem – osvětlovačem v Barrandovských filmových studiích a mnohokrát mu za toto rozhodnutí v duchu děkoval. Podle jeho vlastních slov je elektrikařina jednou z nejpraktičtějších dovedností pro život. Na chemii ovšem nezanevřel. V této době se zúčastnil vědomostní televizní soutěže Desetkrát odpověz, kde exceloval („se ztrátou jediné kytičky“) v oboru „Chemie kolem nás“. Následovalo studium na Přírodovědecké fakultě UK Praha, obor anorganická chemie. Kandidátskou práci obhájil v r. 1972.

V roce 1970 se mu naskytla příležitost nastoupit na místo biochemika v Národní referenční laboratoři (NRL) pro stafylokoky pod vedením Dr. Věry Matějovské. Doktorka Matějovská byla dcerou Petrovy paní učitelky ze základní školy, jež si jej v roce 1951 vybrala do role doktora Kocha, a která se nyní přimluvila u dcery za jeho přijetí do stafylokokové laboratoře. Náš obrovský dík patří paní učitelce ze základní školy neb sehrála nepochybně důležitou roli ve formování Petra, coby „stafylokokologa“.

Od roku 1990 je Petr Petráš vedoucím NRL pro stafylokoky. V letech 1994 až 2005 vykonával funkci zástupce vedoucího Centra epidemiologie a mikrobiologie (CEM) SZÚ. Od roku 1992 až do konce roku 2008 zastával také funkci vedoucího odborné skupiny Střešní bakteriální infekce.

Za dobu více než 40letého působení Petra Petráše v NRL pro stafylokoky bylo zavedeno mnoho nových metod a publikovány nesčetné metodické návody bezprostředně využitelné pro praxi. Patří se uvést alespoň jeden příklad za všechny – metodický návod s názvem **ORIDES** – nástroj umožňující snadnou a rychlou **OR**ientační **ID**entifikaci **Stafylokoků** na základě jednoduše proveditelných

biochemických testů. Spektrum činnosti laboratoře obsahuje širokou problematiku týkající se stafylokoků od jejich identifikace přes produkci toxinů, faktory virulence, typizaci kmenů až po problematiku kmenů rezistentních na antibiotika, které se jako jedno z nejčastějších agens uplatňují v etiologii nemocničních nákaz. Laboratoř pravidelně spolupracuje jak s tuzemskými tak i se zahraničními laboratořemi a dlouhodobě udržuje sbírku kmenů pro další analýzy.

Petr Petráš publikoval řadu publikací, z nichž většina se zabývá vlastnostmi stafylokokových kmenů. V roce 2005 se spolupodílel na popsání nového druhu, již pátého českého stafylokoků, *S. simiae*. Mimo jiné je také spoluautorem na identifikačních pracích dr. Evy Aldové popisujících nové české rody z čeledi *Enterobacteriaceae*: *Budvicia a Pragia*. Pravidelně přednáší na nejrůznějších vzdělávacích akcích, odborných seminářích a sympoziiích v ČR i v zahraničí.

S klidným svědomím můžeme prohlásit, že stafylokoky se staly Petrovou „druhou“ rodinou a je vždy velice milé poslouchat, když se zanícením a jiskřičkami v očích hovoří o „svých milovaných stafoušcích“. Lze říci, že je popularizátorem bakteriologie, který svým osobitým projevem a obrovským nadšením umí zaujmout a nadchnout i ty, pro které byla mikrobiologie dosud pouze nepříjemnou nutností.

Petrovu úžasnou osobnost dokresluje i to, že vytvořil unikátní cenu Zlatého stafylokoků, kterou uděluje od roku 1993 každoročně odborníkům z oboru „stafylokokologie“. A zcela jistě to není náhoda, že právě Petr Petráš dostal pod střechem CEM i novinku – přístroj MALDI, kterému neřekne jinak, než „Madla“ a tráví s ní nad analýzou „stafoušků“ (a nejen těch) spousty času.

Další oblastí Petrova profesního zájmu je redakční činnost. Je členem redakční rady Časopisu Společnosti pro epidemiologii a mikrobiologii – Epidemiologie, mikrobiologie, imunologie, vydávaného ČLS JEP. Od roku 1997 působí na pozici vedoucího redaktora měsíčníku Zprávy Centra epidemiologie a mikrobiologie (Zprávy CEM), vydávaného od roku 1992 SZÚ. S obrovským a obdivuhodným nadšením každý měsíc zajišťuje a s pečlivostí sobě vlastní připravuje vydání nového čísla časopisu, jehož náplní jsou informace o epidemiologické situaci v ČR, krátké aktuální příspěvky pracovníků odborných oddělení CEM, NRL v SZÚ i mimo SZÚ a dalších odborníků v epidemiologické a mikrobiologické problematice z celé České republiky. Zprávy CEM se během let s neopomenutelnou Petrovou zásluhou staly špičkovým informačním systémem přinášejícím recentní epidemiologické a mikrobiologické informace jak pro tuzemské, tak pro zahraniční zájemce. Pro Petra je příznačné, že o Zprávách CEM mluví jako o „Zprávičkách“.

Vzpomínky by nebyly úplně bez připomenutí Petrových aktivit ve Společnosti pro epidemiologii a mikrobiologii ČLS JEP. Od roku 2003 je členem výboru Společnosti, kde působí již pátý rok jako vědecký sekretář.

Kromě profesních zájmů má ještě mnoho dalších nadprůměrných znalostí a koníčků, které by se vešly hned do několika dalších životů – je například členem české genealogické a heraldické společnosti, nadšeným fotografem a kameramanem, milovníkem české historie, divadla a klasické hudby... a vlastně všeho, do čeho se vždy s vervou pustí.

Jistě jsme na nějakou významnou Petrovu aktivitu zapomněly – má jich tolik!

Děkujeme tímto nejen Petrovým spolupracovníkům, ale také jeho rodině, která jej podporuje a i díky ní je Petr „duší pořád mlád“ a plný energie, kterou neustále zahrnuje své okolí. Na jeho nevyčerpatelném entuziasmu má kromě jeho dvou úžasných dětí Terezky (herečka a zpěvačka) a Petříka (architekt) zásluhu i tříletá vnučka Viktorie, která svému dědečkovi „nabíjí baterky“ do zásoby. Už dnes díky němu rozumí, co to jsou bakterie a jak proti nim bojovat. A podle jedné staré vědmy, co nahlédla do Viktoriina osudu, prý

půjde v jeho šlápějích. Což maminku – dceru nejdřív zarazilo, neb coby umělkyně srdcem i duší pro Viki připravovala uměleckou budoucnost: „ALE DĚDO! Ty víš, jaká je to řehole, takže rozhodne-li se Vikinka jinak, budu šťastná, když bude pokračovat v tvém neméně důležitém poslání. Děkuji, že jsi takový jaký jsi, protože takový jaký jsi, jsi DOKONALÝ!“; tvá dcera Terinka.

Petře, děkujeme Ti za odborné i lidské zkušenosti, které nám každodenně předáváš a přejeme Ti za všechny spřízněné duše mnoho zdraví, optimismu a úspěchů do dalších let.

*Barbora Macková
Monika Marejková
Pavla Křížová
Tereza Vacíková (Petrášová)*

Redakční rada časopisu Zprávy CEM se připojuje k blahopřání. Spolupráce s Dr. Petrem Petrášem jako vedoucím redaktorem je pro všechny vždy příjemná. Přejeme do dalších let pevně zdraví a životní optimismus.